

РОЗДІЛ IV. ДЕМОКРАТИЧНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ЙОГО ЦІННОСТІ

Урок 30. ШКОЛА - ПРОСТІР ДЕМОКРАТІЇ

Очікувані результати діяльності учнів:

- *Знання і розуміння:* знає зміст понять: демократія, демократичні процедури, права і обов'язки учнів, учнівське самоврядування, дитяча організація, лідерство, ініціатива; знає ознаки демократичного врядування та демократичні процедури; знає ефективні форми участі вчителів, учнів та батьків у врядуванні школою; розуміє роль учнівського самоврядування у процесі соціалізації та громадянського становлення школярів; знає права та обов'язки учнів.
- *Вміння і навички:* може розтлумачити головні принципи демократії; оцінює роль громадських організацій, різних форм активності громадян у функціонуванні демократичного суспільства; адаптується у шкільну громаду без втрати особистої автономії; активно демонструє навички участі в учнівському самоврядуванні; вміє налагоджувати партнерські стосунки зі шкільною адміністрацією, вчителями, представниками місцевої громади; бере участь у демократичних процедурах на рівні школи і громади.
- *Установки і цінності:* формує переконання, що особистість є найбільшою цінністю лише в умовах демократії; виявляє готовність захищати права і свободи людини; готовність до дії та співпраці з іншими; сприймає школу як простір демократії та територію прав людини.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ УРОКУ

Повідомлення мети та цілей уроку.

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Виступ учнів

Два-три учні, які виконали випереджальне завдання, пропонують прес- реліз «Громадські молодіжні організації нашого міста».

III. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Бесіда

1. Що потрібно людині, щоб активно залучитись до суспільного життя?
2. Із якого віку розпочинається процес соціалізації людини?
3. Як відбувається цей процес?
4. Хто впливає на соціалізацію людини?

Учитель. Сфери соціалізації:

- 1) сім'я;
- 2) школа;
- 3) ровесники;
- 4) ЗМІ;
- 5) міжособистісні стосунки, що виникають у процесі життя і діяльності;
- 6) політична система;
- 7) національні і релігійні традиції.

Завдання

1. Наведіть приклади соціалізації в різних сферах.
2. Яка(і) зі сфер, на вашу думку, найбільше впливає на особистість. Відповідь обґрунтуйте.

Робота з документом

- Опрацювати ст. 53 Конституції України і визначити, які елементи містить право на освіту.

Бесіда

1. Чи можна уявити життя людини без школи?
2. Чи є необхідною школа особисто для тебе?
3. Чого ти особисто очікуєш від школи?
4. Чим би ти займався, якби не було потреби навчатися в школі?
5. Чи може навчання вдома за допомогою комп'ютера замінити школу? Чому?

Робота з таблицею

- Слухаючи розповідь учителя, складіть таблицю з аргументами «за» і «проти» тези щодо демократичного характеру освіти.

Орієнтований вигляд таблиці

Аргументи «за»	Аргументи «проти»
1. Освіта побудована на спільному інтересі і спілкуванні з іншими людьми у процесі розв'язання проблем (у школі — навчальних).	1. Прикриваючись ім'ям демократичного суспільства, ми вимагаємо обов'язкового відвідування шкіл.
2. Вона реалізує головну мету демократії — зробити людину самостійною і вільною.	Чи не застосовуємо ми примус і силу, щоб зробити інших щасливими і розумними?
Навчання і демократію об'єднує дві важливі цінності: пошуки істини й обговорення.	2. Учителі інколи не дають учням повної влади, адже у школі існує керівництво дорослих.
	3. Школярі не хочуть вчитися

3. Освітні проблеми продовжують багатоманітність думок і вимагають компромісу між різними групами: учнями, вчителями, батьками.	так, як того хочуть вчителі.
4. Навчання вимагає не підкорення, а діалогу з учнем.	4. У школі не всі рівні, навіть серед учнів.
5. Під час навчання кожен робить свій внесок у загальну освіту учнівського колективу. Спільне та індивідуальне навчання взаємозалежні.	5. Свобода дітям не потрібна. Бути вільним — це значить зустріти багато ускладнень і небезпек, а учнів треба від нього захистити. Так їм буде краще. Обмеження породжують прагнення свободи. Тому в найавторитарніших навчальних закладах учні зростають активними демократами
6. У школі учень уперше в житті має за щось відповідати. Соціальна відповідальність — одна з характеристик демократії	

Бесіда

1. Якою має бути співпраця учасників навчально-виховного процесу?
2. Створення сприятливого клімату в школі та на уроці. Хто відповідальний?
3. Як можна змінити відносини між учнем і вчителем?
4. Що допомагає учням та вчителям ставати партнерами, а не суперниками? Чому вони повинні бути партнерами?
5. Які функції виконує система освіти і як вона впливає на процес соціалізації?
6. Як учасники навчально-виховного процесу можуть забезпечити його ефективність?

Формування поняття

Учнівське самоврядування — це спосіб та принципи організації учнівського колективу, що забезпечує комплексний підхід до виховання учнів шляхом їх залучення до систематичної участі в навчально-виховному процесі. Це самостійна діяльність учнів, здійснена відповідно до мети та завдань, що стоять перед учнівськими колективами, під керівництвом відповідального педагога.

Метод «Мозковий штурм»

- Створити «Модель учнівського самоврядування».

Висновок. Модель учнівського самоврядування сприяє виробленню в учнів певних якостей:

- відповідальність за доручену справу, за колектив, за все, що відбувається навколо;
- принциповість — уміння критикувати, належним чином сприймати критику, давати об'єктивну оцінку своїм вчинкам та вчинкам оточення;
- самостійність;
- готовність, залежно від конкретних умов, знаходити правильне рішення, долати труднощі;
- творче ставлення до дійсності;
- вміння виявити ініціативу, вносити в будь-яку справу свої зусилля, думки, пропозиції.

Саме тому учнівський колектив сильний і організований, з чіткою системою самоврядування й відповідальності перед суспільством за своє навчання та свої вчинки.

Метод «Займи позицію»

1. Чи є демократичним учнівське самоврядування?
2. Які умови здійснення реального самоврядування ви можете назвати?

3. Як ви гадаєте, які питання в навчальному закладі можуть вирішувати учні самостійно?

Інформаційне повідомлення

Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність учнівського самоврядування:

- Конституція України (від 28.06.1996 № 254к/96вр);
- Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р.;
- Декларація прав дитини;
- Європейська хартія місцевого самоврядування;
- Європейська хартія про участь молоді в муніципальному та регіональному житті;
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- Закон України «Про охорону дитинства» (від 26.04.2001 №2402-III);
- Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» (від 01.12.1998 № 281-XIV);
- Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики та підтримки молодіжних громадських організацій» (від 06.10.99 р. № 1284/99);
- Державна цільова соціальна програма «Молодь України» (постанова КМУ від 28.01.2009 № 41).

Метод «Акваріум»

1. День самоврядування в школі. Яким він має бути?
2. Створити план його проведення.

Висновок. День самоврядування в школі — це свято для вчителів та учнів. Але будь-яке святкування повинно бути

добре підготовлено. Тільки тоді все залишаться задоволені заходом, а школярі та педагоги пізнають одне одного з нового боку. І, можливо, у вашому навчальному закладі з'явиться нова добра традиція на честь свята віддавати кермо влади в руки юних лідерів, які, в свою чергу, зможуть виявити свої кращі якості і замислитися про вибір для себе педагогічної стежки в майбутньому.

IV. ПІДСУМКИ УРОКУ

Учитель. На сучасному етапі учням надано більше прав і повноважень, створено широкі можливості для самореалізації кожного; вони набувають управлінських умінь, навчаються жити в демократичному суспільстві. Сучасному випускникові потрібний не абсолютний багаж знань, а вміння їх здобувати, аналізувати та застосовувати в конкретній ситуації, тому учнівське самоврядування є засобом формування особистості.

Діяльність органів самоврядування в школі сприяє згуртуванню шкільного колективу, розвитку громадської думки, процесу соціалізації учнів, ефективному входженню в доросле життя.

Школа керується інтересами та потребами дітей, бо прагне стати улюбленим місцем, де учні не лише навчаються, але й живуть повноцінним і духовним життям. Через шкільне самоврядування відбувається і процес підготовки майбутніх активних громадян демократичної держави.

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Опрацювати відповідний матеріал у додаткових інформаційних джерелах.
2. Підготувати твір-роздум від імені вчителя «Із якими учнями я хотів би працювати?».
3. Написати 5-7 тез, відповідаючи на запитання: «В якій школі я хотів би навчатися?»

РОЗДІЛ IV. ДЕМОКРАТИЧНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ЙОГО ЦІННОСТІ

Урок 31. ДИТЯЧІ Й МОЛОДІЖНІ ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ

Очікувані результати діяльності учнів:

- *Знання і розуміння:* знає зміст понять: демократія, демократичні процедури, плюралізм, врядування, права і обов'язки учнів, учнівське самоврядування, дитяча організація, лідерство, ініціатива; знає ознаки демократичного врядування та демократичні процедури; ефективні форми участі вчителів, учнів та батьків у врядуванні школою.
- *Вміння і навички:* оцінює роль громадських організацій, різних форм активності громадян у функціонуванні демократичного суспільства; адаптується у шкільну громаду без втрати особистої автономії; налагоджує партнерські стосунки зі шкільною адміністрацією, вчителями, представниками місцевої громади; бере участь у демократичних процедурах на рівні школи і громади.
- *Установки і цінності:* виявляє готовність захищати права і свободи людини, до дії та співпраці з іншими, співпрацювати з іншими задля розв'язання суспільних проблем; сприймає школу як простір демократії та територію прав людини.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ УРОКУ

Повідомлення мети та цілей уроку.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗНАНЬ УЧНІВ

Виступи учнів

1. Два-три учні за бажанням зачитують свій твір-роздум від імені вчителя «Із якими учнями я хотів би працювати?».

2. Охочі учні пропонують свої тези відповіді на запитання: «В якій школі я хотів би навчатися?».

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Завдяки колективним зусиллям представників Європейського Союзу в Європі створені всі умови для формування громадян нового типу — творчих, мобільних, демократичних, підприємлих; людей, які поділяють загальнолюдські гуманістичні цінності світової цивілізації. Свое місце в цій системі посів і європейський молодіжний рух.

Процес регіоналізації — позитивне явище, оскільки відповідає загальному спрямуванню соціальної політики, наближує молодіжні та дитячі організації до особистості, розв'язання її проблем. Це також відповідає світовим тенденціям: наприклад, у Данії 86 %, Німеччині, Великій Британії, Бельгії — 60 % членів молодіжних організацій є учасниками саме регіональних структур.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Формування понять

Дитячі громадські організації — об'єднання громадян віком від 6 до 18 років, метою яких є здійснення діяльності, спрямованої на реалізацію та захист своїх прав і свобод, творчих здібностей, задоволення власних інтересів, які не суперечать законодавству, та соціальне становлення як повноправних членів суспільства.

Молодіжні громадські організації (в Україні) — об'єднання громадян віком від 14 до 35 років, метою якої є здійснення і захист своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших спільних інтересів.

Робота в творчих групах

· Опрацювати норми Закону України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» — 01.12.1998 р. зі змінами і доповненнями (редакція від 01.01.2016 р.)

1-ша група. Принципи утворення та діяльності молодіжних та дитячих громадських організацій.

2-га група. Права молодіжних та дитячих громадських організацій.

3-тя група. Участь молодіжних та дитячих громадських організацій у підготовці та прийнятті рішень з питань державної політики щодо дітей та молоді.

4-та група. Відповідальність молодіжних та дитячих громадських організацій за порушення законодавства.

Метод «Два кола»

· За якими критеріями можна визначити типологію громадських об'єднань?

Орієнтовна відповідь

Типологія громадських об'єднань

1. За завданнями — політичні, професійні, наукові, творчі та інші організації.

2. За типом членства — індивідуальне членство (партія, профспілка), колективне членство (асоціації міст і підприємств), змішане членство (наукове товариство) без членства (суспільні рухи) та ін.

3. За суспільною роллю виділяють масові організації, орієнтовані на справи усього суспільства і такі, що дбають переважно про потреби та інтереси своїх членів.

4. За галузями діяльності.

Або:

1. Згідно з цілями, завданнями і змістом діяльності.
2. За ідеологічною ознакою організації.
3. За ступенем самостійності, відкритості, демократичності.
4. За характером взаємозв'язку з державними і громадськими структурами.

Учитель. Основне завдання сучасних громадських дитячих і молодіжних об'єднань полягає у формуванні образу і виявленні сутності процесу діяльності членів молодіжного (дитячого) об'єднаннях колективу односторонців, як відповідно організованої соціально-педагогічної системи, підсистемам якої властиві відносна самостійність, специфічність та ефективність різних видів впливу на процес соціалізації і соціального виховання цієї категорії дітей і молоді.

V. ПІДСУМКИ УРОКУ

Евристична бесіда

1. Сучасні дитячі і молодіжні організації ще перебувають на стадії становлення і самовизначення, під впливом різноманітних соціальних, педагогічних і психологічних факторів. Назвіть ці фактори.
2. У чому, на вашу думку, полягає основне завдання функціонування сучасних дитячих і молодіжних об'єднань?

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Опрацювати відповідний матеріал у додаткових інформаційних джерелах.
2. написати твір-роздум про одну з дитячих організацій, які існують у нашому місті («Пласт», «Сокільський доріст», «Курінь», «Джура»).
3. Підготуватися до ділової гри «Вибори до органів місцевого самоврядування».